

Патријарх Порфирије: Бог нас воли безусловно и позива нас на љубав

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 9. фебруара 2025. године у храму Светог Саве на Врачару

Браћо и сестре, као и сваке године пред Велики пост имамо такозване уводне недеље у Велику четрдесетницу. Током тих недеља се припремамо за Велики пост, јер Велики пост је пост и период интезивног подвига и усредсређивања на оно што је суштина, што је најважније у нашем животу, а то је неговање заједнице са Богом. И, ево, данас смо чули свима нама добро познату причу из Јеванђеља по Луки, причу о митару и фарисеју. И сваке године, опет, изнова, на исти начин подсећамо себе шта је, поред осталог, веома важно за духовни живот, за наш хришћански подвиг, за живот у Христу. У овој причи имамо, могли бисмо рећи, два света: један свет представља фарисеј, а други свет представља цариник.

У фарисеју, споља посматрано, видимо свет људи који верују у Бога и који испуњавају закон Божји, који држе све оно што је Бог заповедио; и рекли бисмо да је тај свет благочестив и побожан, да је тај свет, та врста, тај начин живота који представља овај фарисеј, нешто што треба да изражава све нас,

нешто што треба да испуњава све нас и да је пут фарисеја, пут сваког од нас. Са друге стране, имамо цариника који треба да споља представља свет палог човека, свет оних који су грешни, који погрешно живе и, самим тим, свет оних који су далеко од Бога и свет оних који се удаљавају од ближњих. Цариник представља у овој причи оне људе који су бескрупулозни у односу на ближње, који се не држе закона Божјег, јер они с једне стране скупљају порез за цара, за државу, а са друге стране користе ту своју позицију да узимају неправедно и за себе кршећи сваки закон; кршећи законе по којима је устројена држава, али кршећи и елементарни закон љубави у односу на оне од којих отимају и узимају што не припада цариницима.

Али Господ користи ову причу да би нас повео у дубље тајне духовног живота; да би нам показао да није аутентично и јеванђељско живљење, аутентичан јеванђељски живот, само оно што се може споља видети и само оно на основу чега се може судити по спољашњим пројавама и показатељима нашег живота, него да постоје дубљи параметри, дубљи критеријуми по којима се процењује и оцењује и оно што се споља види. Ова прича нам показује да не мора увек бити да онај који се споља држи закона и правила Божјих, у нашем случају закона, речи Божје записане у Јеванђељу, то не мора бити увек показатељ да смо блиски Богу и блиски једни другима, него постоји унутарња мера и мерило на основу које оцењујемо и процењујемо да ли је нешто исправно, да ли је нешто заиста испуњавање закона Божјег и, у исто време, да ли је то самим тим и истински и прави, једном речју можемо рећи, нормалан људски живот. У овој причи видимо, када имамо пред собом фарисеја и цариника, да дубљи критеријуми, дубља мера и мерило које одређује да ли смо на путу спасења на којем стоји Господ и грли нас и призива љубављу својом, или нисмо. Нема тог подвижника, аскете и светитеља Божјег који, када је објашњавао шта је све потребно човеку да живи аутентичан и исправан живот, није увек и без изузетка наводио оно о чему нам ова јеванђељска прича говори, а то је смирење.

Многи светитељи Божји наводили су разне друге стране и разне друге димензије духовног живота, разне елементе који су неопходни за здрав духовни живот. Једну ствар нико од њих никада није изостављао, а то је смирење. А шта је то смирење? Смирење је, могли бисмо рећи, синоним љубави. Смирење је спознаја да је почетак и крај свега, па и нас и нашег живота Господ Исус Христос. Смирење је спознаја да нас Бог воли безусловно и да нас позива на љубав, а да ми проверавамо себе, потврђујемо себе и можемо бити проверени да ли истински заиста примамо ту љубав Христову кроз наш међусобни однос, кроз то да ли смо смирени једни пред другима,

кроз то да ли смо спремни да безусловно волимо једни друге или, боље рећи, да ли смо спремни да свако себи постави то питање: Да ли ја желим, да ли се трудим да безусловно волим тебе, сваког човека и да ли свако од вас жели и труди се да воли сваког човека? У речима жели и труди јасно је да то није статична и довршена вредност, да нема онога који може за себе рећи: Да, ја апсолутно волим сваког човека, јер апсолутно волим и Бога. И у једном и у другом случају могли бисмо поновити на другачији начин речи из Јеванђеља о вери: Волим Господе, помози недостатку моје љубави.

Дакле, да ли смо смирени показујемо и потврђујемо кроз спознају да сами не можемо ништа учинити, да нам је увек потребна помоћ Божја, љубав Његова, сила и снага да одговоримо Њему и да одговоримо сваком човеку. И, ево, у овој причи се то јасно види, да је онај фарисеј споља посматрано био савршен. И то му јесте на похвалу, тако и треба да буде, држао је све што је закон Божји предвиђао, што је заповест Божја налагала и на шта га је позивала. И зато, улазећи у храм Божји, он је био пун себе. Он је напросто улазио у храм Божји са осећањем да је Бог њему дужан, да треба да га прослави, да га прикаже и покаже пред свима колико је велики и колико је савршен. И за доказ таквог једног става, поред онога што је споља све испуњавао, указао је на цариника, који се није усуђивао чак ни да уђе на средину храма и самом Господу рекао да презире овог цариника и да је пресрећан што није као тај цариник. У тој његовој речи нема смирења, има самољубља, има гордости, има егоцентризма. У његовом подвигу, у његовом испуњавању закона нема места за другога. Гордост, самоувереност у своју исправност, у своју праведност, у то да смо без изузетка у праву, нема места за другога.

Такво једно стање разбија заједницу, која је једини нормалан, исправан, здрав, Богом благословен начин нашега постојања. А заједница увек подразумева другога, ма какав он био и ма ко био, али подразумева и подвиг нашега смирења. Подразумева да меримо себе Христом, да оцењујемо себе Христовим Јеванђељем, да нам Он буде огледало; меримо себе светитељима Божјим, меримо себе потребом да у труду узрастамо, у свакој врлини, у подвигу, да увек будемо бољи, бољи у Христу, а то значи да се поистоветимо са Њим, који је показао у односу на нас крајње смирење. Он, савршени Бог, беспочетни и безгранични, бескрајни, примио је све оно што смо ми и све оно што он по својој природи није. Ограничио је себе у нашу меру постојања, да бисмо ми могли да поистоветимо себе са Њим у љубави и у том крајњем, бескрајном смирењу које је показао цариник. Био је свестан својих слабости. Био је свестан својих недостатака и он их није поставио у објективну раван.

Можда је и он био од неког бољи, можда је и он понешто од закона испуњавао, као што смо видели у случају Закхеја, који је такође био цариник, а о којем смо слушали причу и читали је прошле недеље. Овај цариник није гледао око себе, није одмеравао и поредио себе са било ким, него је стајао пред живим Богом и имао дубоку свест да без Њега не може ништа; да је све у Христу и од Христа и зато је пред Њим у смирењу вапио и кроз то показао да је човек љубави и човек заједнице, човек који није самоуверен у своју силу и моћ, у своју снагу, у своје способности, него да све што јесте и све што има јесте дар Божји.

Нека би Господ дао да и ми будемо наоружани жељом, снажном и силном жељом Закхеја цариника, за лепотом, за пуноћом, за савршенством и да препознамо да се ово налази у Христу. Али да, одлучивши се да идемо тим путем, наоружамо себе смирењем, као највећом снагом и силом и као најбољим и најсавршенијим чуваром нашег живота, нашег духовног живота, јер само тако пут на који смо загазили, биће пут који нас води Христу, води Царству Небеском, води Једном у Тројици Богу, Оцу и Сину и Светоме Духу, кога славимо сада и увек и у векове векова. Амин.

spc.rs